

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra DIDERICH MENSCHENSKRÆK

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 3-7: Komедier", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 3-7: Komедier*, udg. af F. J. Billeskov Jansen , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 267. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-holb05val-shoot-idm140203107518608.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 3-7: Komедier

Da Holberg i 1723 udsendte det første Bind af Komedierne med en Fortale, som findes i nærværende Udgaves Bind VII, var han stærkest optaget af at understrege sine egne Komediens Egenart og deres Fortrinsret paa det danske Teater. Derfor hævder han, at Skuepladsen i alle Komedier bør forestille hjemlige Lokaliteter, »at Tilskuerne kunde slippe for at fingere sig andre Lande i Hovedet, og ligesom bilde sig ind, at saa snart de have faaet deres Passeer-Seddel, de i et Øjeblik med det heele Comoedie-Huus bleve forflytted til Rom, Grækenland, Spanien eller Frankrig«. I Slutningen af denne Fortale opregnes 15 afsluttede Komedier, men Diderich Menschen-Skræk er ikke deriblandt. Holberg havde altsaa endnu ikke skrevet denne Komædie, hvis Skueplads er Venezia. Medens Jacob von Tyboe var en Jyde i København og Komædien om ham og Magister Stygotius fuld af københavnsk Lokalkolorit, saa skal »Diderich Menschen-Skræk« gøre Indtryk ved sine fremmedartede Forhold. Holberg har benyttet to Komædier af Plautus, *Pseudolus*, og *Curculio*, og ført Handlingen op i nyere europæisk Krigshistorie, hvor Venezia spillede en 268 Rolle, som var velkendt i Danmark og Norge. I Dannemarks Riges Historie fortalte Holberg, at hans Fader, som var »een af de Tidens store Avanturiers, havde i sin Ungdom været i Venetiansk og Maltesiske Tieneste« (Samlede Skrifter, VIII, S. 312). Sammesteds skildrer han udførligt den navnkundige norskfødte Admiral Cort Adeler (1622-75) som tidligt antog »Venetiansk Tieneste, efterdi Venedig paa samme Tid var indviklet udi Krig med Tyrken«. »Vor Norske Sø-Helt . . . brugte ikke mindre List, end lod see et uovervindeligt Mod«. Han vandt overmaade megen Guld og Ære, før han 1663 blev dansk Admiral (S. 460 ff.). Holberg beundrede sin Fader og Cort Adeler, to venezianske Officerer, som ikke er karikerede i denne Komædie! Mere kritisk stod han til Tordenskjold (se nærværende Udgaves Bind II, S. 298). Naar Komædien paa Plakaten fra 1726 kaldes »Diderich Menschenschreck eller Hr. von Donnerburg«, kan der i det sidste Navn, »Tordenborg«, være en Hentydning til den 1720 afdøde Tordenskjold.